

№ 50 2017-2018
ноември-март

Вестник на Тараклийския държавен университет «Григорий Цамблак»

Обичам те, българска реч, звук сладък, най-мил в звуковете!

ТУК

Поздравителен адрес по случай 140-годишнината от подписането на Санстефанския мирен договор

От името на ректорското ръководство приемете най-сърдечни поздравления по случай деня на Освобождението на България.

Уважаеми преподаватели и студенти на Тараклийски държавен университет «Григорий Цамблак».

На 3-ти март, преди 140 години, започва историята на нова, свободна България. На този ден отбеляваме възстановяването на българската държава след петковно османско робство.

Днешният празник е ден на преклонение! Ден, в който трябва да се помолим за всички, дали живота си за вярата и освобождението на България. Ден, в който да си припомним, че изпепелената от петевековни пожарища българска земя е населена от народ, който през всички столетия на това жестоко робство е запазил своя активен народностен характер, своята православна вяра, своя борчески и създателен дух.

Поклон пред величието на всички страдалци, загинали за свободата на България!

Ние сме задължени да помним и предаваме историята на нашата прародина България, да възпитаваме младото поколение в дух на родолюбие, да носим в сърцата гордост от принадлежността си към българския народ!

Честит празник! Да живее България!

*Ректор на ТДУ,
доц.д-р Мария Пасларь*

140 години от Освобождението на България от османско иго

На 3 март т.г. се на-
вършват 140 години от,
може би, най-важно-
то историческо съби-
тие в новата ни исто-
рия – Освобождението
на България от близо
петевековното осман-
ско иго. На 3 март (19
февруари по стар стил)
през 1878 г. е подпи-
сан *Сан-Стефанският
мирен договор* между
Русия и Османската
империя, с който при-
ключва поредната (де-
сета) Руско-турска вой-
на. В резултат на по-
бедата на Русия в тази
война на Балканите се
появява нова държава – *княжество България*. С
помощта на руското оръжие българската държава
е възстановена и започва отново самостоятелно
съществуване.

Днес този ден е обявен за национален праз-
ник на България. Във всички градове в страната се

организират чества-
ния и тържествени
зари. Традиционно
всяка година хиля-
ди българи се изкач-
ват на историческия
връх Шипка, където
пред монумента с
бронзовия лъв с во-
енни почести биват
поднесени венци и
цветя. Там се съх-
раняват костите на
загиналите при от-
браната на прохода
Шипка. По повод
кръглата годишни-
на на тържествата
тази година ще при-
съства и Москов-

ският и Всерусийски патриарх Кирил.

Поводът за войната е *Въстанието в Босна и Херцеговина* (1875), *Сърбско-турската война* (1876), но най-вече *Априлското въстание в България* (1876). Целият цивилизиран свят е потре-
сен от зверствата,

стр.2

с които турските власти потушават въстанието на българите. Интелектуалци, политици и журналисти от Франция, Великобритания, САЩ надигат глас в подкрепа на българската кауза. Но най-силен отзук трагичните събития получават в Русия, където не само интелектуалците, а и народните маси искат възмездие и освобождение на братята християни. Надига се мощна вълна от доброволци, които призовават император Александър II да обяви война на Османска Турция. След известни колебания руският самодържец решава да отстъпи пред натиска.

Историците често наричат тази война *най-справедливата война през целия XIX век*. Войната се възприема и е наречена Освободителна, тъй като довежда до освобождаването на част от българите от османско владичество и създаването на българска държава. Подобно е отношението към нея и в Румъния, Сърбия и Черна гора, които получават пълна независимост.

Войната започва на 12/24 април 1877 г., с изден в Килинев Манифест на император Александър II, с който Русия обявява война на Осмanskата империя. За участие във войната са привлечени *Румъния, Сърбия и Черна гора*. В състава на Въоръжените сили на Русия е *Българското опълчение* (12 Опълченски дружини) и *финландска част* (Лейбгвардейски Финландски Пехотен полк).

Главните боеве по време на войната се водят при обсадата на гр. Плевен, при Стара Загора, при преминаването на Стара планина при Шипка и Шейново, но решителната битка, която носи победата на руското оръжие става на вр. Шипка (бивш «Св. Никола»). С особен героизъм в боевете за Шипченския проход се отличава Шипченският отряд, в чийто състав е включено Българското опълчение. На 4/16 януари е превзет Пловдив, а на 8/20 януари руските войски влизат в Одрин.

Така в началото на 1878 година действуващата руска армия се оказва на 20-на км от Цариград. Победата е пълна. Великобритания изпраща в Мраморно море боен флот, който да предотврати превземането на османската столица. Под натиска на Великите сили и след претърпените загуби (66 000 убити и 140 000 ранени), на 19/31 януари Русия сключва с Османската империя Одринското примире, с което се прекратяват бойните действия. На 19 февруари/3 март Русия и Османската империя подписват предварителния Санстефански договор. Според него Румъния, Сърбия и Черна гора получават пълна независимост. България се създава като автономно трибутарно княжество. Територии на Османската империя се поделят между Великите сили.

Датата 3 март е избрана не случайно. Тя е замислена от руските дипломати като подарък към император Александър II, който се възкачва на престола на 19 февруари/ 3 март 1855 г., а през 1861 г. на същата дата подписва декрета за отмяна на крепостното право. В България той е известен като Цар Освободител. Преговорите по сключването на договора започват на 13 февруари в главната квартира на руската армия в Одрин. На войниците са раздадени по 100 патрона и всички

очакват или да се обяви краят на войната, или да се издаде заповед за навлизане в Цариград. Напрежението нараства и след дълги часове на очакване едва около 17 ч сред официалните лица настъпва раздвижване, а над тълпата местни жители, наблюдаващи с любопитство случващото се, се разнася вестта за подписания мирен договор. Българската държава е възстановена в почти пълните си етнически граници и обхваща трите исторически български области Мизия, Тракия и Македония.

Съгласно предварителните договорености между Русия и Австро-Унгария, както и между Русия и Великобритания, няколко месеца по-късно Великите сили се събират, за да оформят окончателния договор по време на т.н. Берлински конгрес. Берлинският договор от 1/13 юли 1878 между Великите сили и Османската империя ревизира Санстефанския и в началото на 1879 е потвърден с Цариградския договор между Русия и Османската империя. Според клаузите на Берлинския договор, само Северна България и Софийския санджак образуват васално на Султана княжество, Южна България със столица Пловдив става автономна област в границите на Османската империя, а Одринска и Беломорска Тракия, както и цяла Македония са върнати изцяло под властта на Султана. На Сърбия са дадени западните български покрайнини, а Румъния взема Северна Добруджа. Само стотина дни трае опиянението от свободата и от осъществения идеал за едно общо отечество на всички българи. Интересите на Великите сили, най-вече на Великобритания, Франция, Германия и Австро-Унгария, не позволяват на Балканите да се образува голяма и силна държава, при това славянска и православна. Така България навлиза в новата си история с раната на едно разпокъсано Отечество, което ще трябва да събира отново. Санстефанският договор се превръща в идеал, който българите преследват през целия XX век в три Балкански и две световни войни. За съжаление обаче, въпреки безпримерния героизъм и стотиците хиляди жертви, не успяват да осъществят обединението на Отечеството.

От кога всъщност Денят на Освобождението е национален празник? Празникът на Освобождението на България - 3 март, за пръв път се чества във Велико Търново на 19 февруари (3 март н. с.) 1879 г. Две години след Освобождението - през 1880 г., 3 март се чества в София като Ден на възшествието на престола на император Александър II. От 1888 г. празникът започва да се празнува като Ден на Освобождението на България от османско владичество. След 9 септември 1944 г. празникът спира да се отбелязва като официален и е обявен за шовинистичен. Той започва отново да се отбелязва всяка година, с решение на Политbüro на ЦК на БКП от 1978 г. Денят на Освобождението на България е националният празник на България от 1991 г.

*Материалът е подгответ
от д-р К. Галунова,
преподавателка по български език
и литература
№49 ТУК*

145 години от гибелта на Апостола на свободата Васил Левски

Българската държава организира възпоменателната церемония за обесването на Васил Левски всяка година на 19 февруари. Обесването на Апостола от османците се случва на 6 февруари 1873 г., време, в което е бил в сила Юлианският календар.

През 1916 г. в България е въведен Григорианският календар. Така датирането преди неговото въвеждане се променя по следния начин: към датите (събитията) през XX век (от 1900 до 1916 г.) се прибавят 13 дни, а към датите (събитията) през XIX век и назад във времето се прибавят 12 дни. Следователно датата 6 февруари 1873 г. по Юлианския календар (така нар. стар стил) се трансформира в 18 февруари 1873 г. по Григорианския календар.

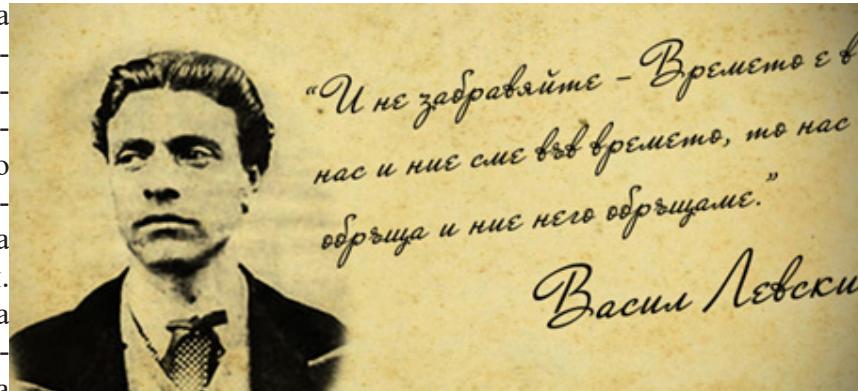
И така, тази година се навършват 145 години от гибелта на Апостола на свободата.

През лятото и есента на 1872 г. цяла България започнала да живее в предреволюционен подем. Вътрешната революционна организация (ВРО), чийто основен организатор, идеолог и водач бил тъкмо Васил Левски, обхванала в мрежата си почти цялата страна и насочвала към непосредствена подготовка на общонационалното българско въстание.

Но в условията на този подем се проявили някои признания на разложение. Първият помощник на Апостола - *Димитър Общи*, започнал да оспорва неговата власт, да интригантства, да се раздели между комитетите. Д. Общи успял да настрои срещу Левски някои организации. Така единствено то на ВРО било заплащено. Апостола поискал от БРЦК да отстрани Д. Общи от поста пръв пълномощник, но неговите думи не били послушани от Букурещ.

В тази обстановка на 22 септември 1872 г., въпреки забраната на Васил Левски, Д. Общи организирал обир на турската поща в прохода *Арабаконак*. Османската полиция попада в следите на групата и арестува Д. Общи и неговите другари. И за да представят пред света своето дело като политически акт на една революционна организация, а не като разбойнически обир, Д. Общи и съратниците му започнали да разкриват комитетите и дейците, които познавали.

Турското правителство, незнайко дотогава за ТУК №49

огромния размах на движението, засилва полицейско-разузнавателните органи, разкрива много комитети, унищожава или неутрализира първокласни революционни дейци. ВРО, като всяка конспиративна организа-
зация, ударена в центъра, започва да се разпада.

Ударът заварил Левски в Южна България. Той веднага предупредил комитетите за опасността и тръгнал за Букурещ, за да обсъди заедно с другите членове на БРЦК създалото се положение. В Сливен до него пристига писмо от *Любен Каравелов*, писано на 2 ноември 1872 г., в което се препоръчва незабавно "повдигане на революцията".

"Трябва да се върви на бой, настоявал Каравелов, без да губим минутка. На сичките тадявани юнаци са писа и щат да заминат отсреща и надяваме се на помощ от Сърбия и Черна гора."

Васил Левски обаче отказва да изпълни заповедта на БРЦК, защото за него революцията трябвало да доведе до освобождението на България, а не до ненужно проливане на българска кръв. Разбирианията на Левски, че не може да се прави въстание, преди да се подготви народът за победоносна борба, и че не бива да се разчита на чужда помощ, "преди самички да изтъчем платното", са споделяни и от много вътрешни дейци и комитети.

Далновидността на Апостола в този критичен момент става още по-очевидна, като се вземе предвид, че след разкриването на ВРО посланиците на западните държави побързали да предложат на Високата порта военна помощ, ако конспиративната българска организация започне въстание.

Часът е съдбоносен и Левски решава бързо да се придвижи до Букурещ, за да защити своите разбириания. На 25 декември 1872 г. на път към Дунава той пристигнал в Ловеч, но поради полицейските предохранителни мерки не можал да се срещне с председателя на местния комитет *по Кръстю*, а се задоволил само да прибере архива на комитета, книжата, които, ако попаднели в турски ръце, можели да разкрият напълно народната организация. През следващата нощ Левски останал в село *Къкрина*, за да пренощува в ханчето на доверения комитетски човек *Христо Цонев - Латинец*.

Но тук, на 27 декември, бил заловен от турска полиция. Тя разполага с негова фотография и с точно описание на особените

му белези.

Васил Левски е жертва на дълга верига от по-лицейски разкрития. Съществуват предположения, че причината за неговото залавяне е предателство от съмишленик. До последно османците не знаят кого са заловили и Левски е откаран в Търново, за да бъде разпознат. Чак там става ясно кой е той. При Къкрина отиват едва няколко заптиета, а в случай, че са знаели кого залавят, подобна малочисленост не би била логична. Левски, който е охраняван само от 20 заптиета по време на пътя си от Търново до София, се е надявал напразно до последно, че ще бъде освободен от съмишленици.

В София Левски е предаден на съд. Апостола изгражда защитата си на основите на правата на християните според Хатихумаюна, за да не издаде някого и организацията. Той подчертал няколко пъти, че е търсил законни пътища за изменение на живота в Османската империя. Левски се разграничиava от дейността на Димитър Общи, за да избегне криминални обвинения.

Очаквало се Великото визирство да освободи всички освен обирачите на пощата, защото политически процес не е в интерес на Турция и вреди на авторитета ѝ пред Европа. Комисията за процеса е: Али Саид паша, Шакир бей и Иванчо Хаджипенчович. В инструкциите към съдиите е записано да се накажат строго само ръководителите.

Смъртната присъда на Апостола е издадена на 14-ти и е потвърдена на 21 януари 1873 г. Процесът завършва, а комисията е иззела функциите на съд, което е недопустимо по законите на самата империя. 60 подсъдими са осъдени на затвор и заточение и двама да бъдат обесени - Димитър Общи и Васил Левски.

На 18 февруари 1873 г. присъдата е изпълнена в околностите на София.

В последните си мигове Левски се изповядва пред архиерейския наместник на София - отец Тодор Митов. В изповедта си казва: "Каквото съм правил, в полза народу е. Моли се, отче, не за мене, а за отечеството България."

Свещеник Тодор Митов свидетелства: "След като свърших обреда, Левски беше вдигнат върху едно буре и окачен на въжето. Преди да бъде избутано бурето изпод краката му, той извика:

Боже, избави България!"

Така завършва своя живот най-великият син на България - гениалният организатор, политик и идеолог на българската национална революция.

Левски е останал в българската история преди всичко с безсмъртието на своите прозрения. Когато се изгражда неговият образ, традиционно се акцентира върху човешките му добродетели. Те безспорно правят Левски истински обичан син на народа. Но главното не е в това, че той е бил безумно смел, че е държал сметка за всеки похарчен лев на организацията, че е бил фанатично обречен на делото на революцията. Този сантиментален образ на Левски закрива действителното величие на неговото дело.

Преди всичко Апостола е велик народен водач - организатор. Като никой друг в българската история, и то в условията на робски страхи, учиние и тотална диктатура, той успява да създаде мощна народна организация.

Левски е гениален политик на революционна България. Неговите прозрения за независимост и самостоятелност на българското движение, развиващо се сред хаоса на Източния въпрос, добре разбрани и осмисленi, имат почти непреходно значение в българската история. Дръзкото отхвърляне на политическата опека на чуждите сили е изстрадан исторически урок, дълбоко анализиран и осмислен в политическата идеология и революционната практика на Васил Левски.

Левски е велик и със своите идеи за бъдещия свят - свят на народното равноправие и на човешката свобода. Макар и да е заел своите идеи от европейската демократична мисъл, той ги преработва, за да създаде от тях платформа и знаме на народната пробуда, на националното движение.

Със своята политическа идеология, със своите качества на гражданин на новия свят, със своята гениалност на организатор и политик Левски изпреварва българското развитие с цели десетилетия. И може би са прави онези познавачи на неговото дело, които смятат, че ако беше живял в някоя по-голяма страна и ако беше писал на някой по-популярен език, той щеше да бъде известен на света като един от най-големите мъже на XIX век.

доц. д-р Васил Кондов

№49 ТУК

Optzeci și trei de ani de la moartea lui Grigore Vieru

Grigore Vieru a fost mai mult decât un poet, a fost însuși sufletul Basarabiei. Pentru poet dispariția fizică nu înseamnă moarte, el trăiește prin poezia sa, prin frumosul semănăt în inimile copiilor. A fost, este și va rămâne Pilonul de rezistență a culturii naționale. Tot ce e mai frumos astăzi poartă numele lui Grigore Vieru. Și cerul cu stelele, și ochii

măicuței ne sunt mai aproape, fiindcă iubesc și au o taină sus care ne apără. A ajunge să poți să redai istoria neamului în poezie, să poți să aperi cei al tău prin poezie și să crezi că eşti auzit de Dumnezeu prin poezie înseamnă să fii un poet ales. Așa a fost Grigore Vieru – poet al neamului, care a știut cel mai bine să aşeze alături cuvintele ca Grai, Mamă, Patrie, Iubire și de aceea merită cununa recunoașterii noastre.

Acest om plăpând cu suflet de copil a trăit în limba română, ducând pe umerii săi firavi crucea neamului nostru spre un viitor mai bun. Visul său era de a ne uni prin cuvânt, prin bunătate și iubire de aproape. Astăzi visul lui pare mai aproape ca niciodată pentru că oamenii din diferite țări, de diferite naționalități de credințe religioase îl pomenesc, apropiindu-se unul de celălalt, amintindu-și de omul care a locuit la marginea unei iubiri. Vieru unic poet în modul lui de a fi, care a luptat pentru patria sa și pentru limba română. Grigore Vieru este un adevarat patriot. El evoca satul, casa părintească și bucuriile simple ale vieții la țară. Până și necazurile de altă dată îi erau dragi. A scris și a venerat poezia românească, de la poezi pentru ce mici până la poezi de dragoste pentru adolescenți. Poezia lui Grigore Vieru este expresia unei sensibilități ieșite din comun, aproape dureroase. Dacă dorești să află adevarul despre istoria Basarabiei, citește istoria ei, dar

pentru a simți ce s-a întimplat trebuie să citești opera lui Vieru, căci doar așa vei simți acea durere și suferință prin care a trecut neamul. Poeziile sale stau la baza excelenței și originei bunei înțelegeri, compozиției armonioase și creației autentice. Prin prisma melodioasă și desebită a limbii române, Grigore Vieru a reușit să ilustreze cele mai distinse idealuri ale spiritualității neamului, chiar și cu destinul său nefast, dar fermecător oricum. Probabil, pentru că afecțiunea față de acest popor și plai natal n-a avut limite pentru el. Nu există copil, elev sau matur care n-a citit și n-a iubit creația scriitorului.

Am pierdut un poet pe pământ, dar avem un înger în ceruri... Ne mândrim mult cu Grigore Vieru, cred că moștenirea care ne-a lăsat-o o vor admira-o multe generații mânăindu-și sufletele cu versurile lui. El a fost poetul Dragostei de viață, Dragostei de Țară, Dragostei de neam, Dragostei de adevăr, să-l aducem copiilor și nepoților noștri ca pe un tezaur, prin care vom rămâne și noi prin vremi, căci un popor rămâne în istorie prin valorile pe care le creează și le păstrează cu sfîrșenie. Vieru un singur erou, un singur idol, un singur chip care își străpunge creația sa. Grigore Vieru a fost un exemplu de omenie, de cumsecădenie, de modestie, de bunătate.

La întâlniri, preferă să rostească poemul «Casa mea»:
...Și vei tace lung cu mine
Cu văzul tulbur și durut,
Casa văduvă și tristă
De pe margine de Prut.
După nouă ani de la plecarea lui la Domnul ne dăm tot mai mult seama de faptul cât de mult ne lipsește.
Dar Vieru n-a murit.
El n-a plecat.
Vieru sănțem noi.
Noi sănțem Vieru.
(Nicolae Dabija)

**Chirneva Marina, studenta anului III,
specialitatea Limba și literatura română/engleză**

Mihai Eminescu – un poet de nepereche

În fiecare an, la început de ianuarie, devenim părtași la nemurire, redescoperind esența spiritualității românești.

La cei 168 de ani de la nașterea poetului nepereche, Mihai Eminescu, studenții care studiază literatura română au participat la activitatea literară dedicată geniului poeziei românești.

Scopul acestei activități a vizat stimularea și afirmarea potențialului literar, artistic și creativ al studenților, dar și dezvoltarea interesului studenților pentru lectura textelor eminesciene.

Programul activității a fost captivant, cu recitale de poezii, cu vizionarea prezentării POWER POINT despre viața și opera poetului, cu audiții de cântece-română în interpretări celebre. Auzul studenților a fost încântat și de recitări în interpretări celebre aparținând Valeriei Seciu, lui Adrian Pintea și Adrian Păunescu.

Toți studenții au fost premiați. Ei au primit diplome pentru participare la activitatea literară.

Astfel, activitatea s-a desfășurat într-un cerc călduros, într-o atmosferă de prietenie și de armonie. Toți oaspeții au plecat cu dispoziție și impresii bune după această activitate literară!

**Lector universitar
Svetlana Țăbarnea**

21 февруари - Международен ден на майчиния език

На 21 февруари, отбелязваме Международния ден на майчиния език /International Mother Language Day/. Празникът е посветен на опазването на езиковото и културно многообразие по света.

Езикът на нашите мисли и нашите емоции – това е нашият най-ценен актив. Многоезичието е наш съюзник в осигуряването на качествено образование за всички, насърчаване на социалното включване и борбата срещу дискриминацията.“

Из Послание на Генералния директор на ЮНЕСКО г-жа Ирина Бокова

Международният ден на майчиния език, обявен от Генералната конференция на ЮНЕСКО на 17 ноември 1999 г., се отбелязва всяка година от 2000 г. за насърчаване на езиковото и културно многообразие и многоезичието.

Тази дата е избрана в памет на събитието, станало на 21 февруари, 1952 г., когато в Дака, столицата на днешен Бангладеш, от куршумите на полицейски служители са били убити студенти – участници в демонстрация за защита на родния си език, бенгалски, който те са поискали да се признае за официален език на страната.

По настоящем в света съществуват около 7000 езика, като почти 96% от тях се използват от малка група хора /около 4% от населението на планетата/.

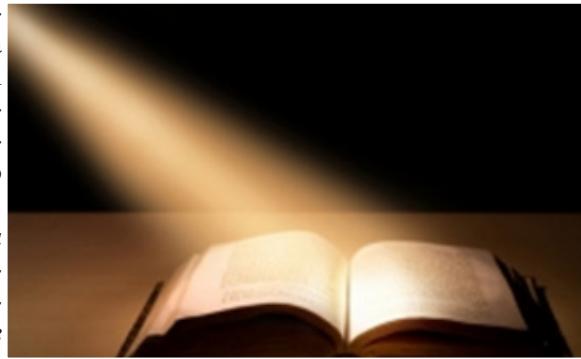
Запазването и съхраняването на повече от 6000-те езика, които съществуват в света, е сред основните цели на ЮНЕСКО. Организацията смята езиковото многообразие за един от най-мощните инструменти за съхраняване на материалното и нематериално наследство на човечеството. Тя активно подкрепя страните, които пълноценно използват всички методи на диалог и предаване на знания, насърчават езиковото многообразие, запазват образоването на майчин език, където това е възможно и по този начин утвърждават културното многообразие като обществена ценност.

Според ЮНЕСКО всяка инициатива за насърчаване и разпространение на майчин език е не само част от езиковото многообразие, но и пособие за повишаване на осведомеността относно езиковите и културни традиции по света и вдъхновява солидарност, основана на разбиране, толерантност и диалог.

Езиците са най-мощният инструмент за запазване и развитие на материалното и нематериалното наследство. Според ЮНЕСКО, половината от около 6000 езици в света скоро може да загубят последните си носители. Всички стъпки в улесняване на разпространението на родния език са не само насърчаване на езиковото многообразие и многоезичното образование, развитието на по-пълното запознаване с езиковите и културни традиции по света, но също така укрепват солидарността, въз основа на разбирателство, толерантност и диалог.

СПОРЕД ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

Резолюция на Европейския парламент от 24 март 2009 г. относно многоезичието като преимущество за Европа и обща отговорност; утвърждава спазването на принципа на езикова равнопоставеност.

Езиковото и културно многообразие имат значително въздействие върху ежедневието на граждани на Европейския съюз, поради навлизането на медиите, нарастващата мобилност, миграцията и напредъка на глобализацията;

Придобиването на разнообразна гама от езикови умения се оценява като изключително важно за всички граждани на ЕС поради това, че им позволява да се въз-

ползват напълно от икономическите, социални и културни предимства на свободното движение в рамките на Съюза, както и в отношенията на Съюза с трети държави;

Жизненоважна е необходимостта да се отдели специално внимание и подкрепа в училище на ученици, на които не може да се преподава на майчиния им език и горещо приветства предложението на Комисията за насърчаване на инициативата „майчин език плюс два“ в образованието;

Насърчава и подкрепя незадължителното въвеждане на майчини езици на малцинства, местни и чужди езици в училищните програми и/или в контекста на дейности, отворени към общността, които се провеждат извън учебния план.

Какво е майчин език? Терминът „майчин език“ се употребява за обозначаване на:

- Първият език / диалект, който си научил
- Езикът / диалектът, с който се идентифицираш или с който ни идентифицират другите
- Езикът / диалектът, който най-добре говорим и който най-често използваме
- Първият ни език / диалект

Между другото, езикознанието все още не е намерило най-сигурните и точните критерии за прокарване на граница между езиците и техните диалекти. Това, според нас, до голяма степен се дължи на политическо влияние и намеса в разрешаването на този въпрос. Достатъчно е да споменем, че до ден днешен се спори дали молдовският език е нещо различно от румънския, македонският от българския, гагаузкият от турския и т.н. Но така или иначе това са езици / диалекти, които са родни за тези, които са ги усвоили от родителите си, от майките и бащите си. В нашия регион и до ден днешен звучат редица български диалекти: болградски, кайраклийски, кирсовски, кортенски, тараклийски, твърдишки и други. И няма никакво съмнение, че за всеки носител на който и да било от тях родният му говор е най-хубав, най-близък, най-скъп и най-мил... Нали е усвоен от най-близките и най-милите хора – от майка и баща, от баба и дядо, от съседи, от приятели, с които сме общували през първите години от живота си.

Усвоявайки книжовния вариант на родния език, не означава, че трябва да „захвърлим“, да забравим родния си диалект, да се отнасяме към него с пренебрежение. Всеки диалект крие в себе си много интересни неща, особености, свързани с историята и културата на даден народ.

**Доц. д-р В. Кондов,
преподавател по български език
№49 ТУК**

Ден на Тараклийския университет

На 2 октомври 2017 г. в аулата на Тараклийския държавен университет «Григорий Цамблак» се проведе тържествено честване на 13-годишнината от основаването на университетската Алма матер.

Официални гости на събитието бяха: **Кирил Татарль**, председател на район Тараклия, **Сергей Стати**, депутат в Парламента от ДПМ, **Фьодор Сабий**, председател на Българската община в Молдова, **Фьодор Кавалжи** – директор на предприятието «Тараклия - газ», **Иван Боримечков**, директор на читалището «О.Панов», преподаватели и студенти.

Доц. **Мария Паслар** приветства всички по случай празника и изрази радостта си от успешната дейност на учебното заведение.

Ректорът отбеляза научните, образователните, международните, културните успехи и перспективните задачи за по-натъшното негово развитие. Доц. Мария Паслар отбеляза не само сложния път на развитието на университета, но и успешните му години благодарение на високопрофесионалната преподавателска дейност на колегите и сплотения

колектив.

От създаването си до днес университетът работи упорито за съхранение, развитие и разпространение на българската култура сред бесарабската общност.

Успехите му не биха били възможни без съдействието и всестранната помощ, оказвана от страна на Република България, Посолството на Република България в Молдова.

Председателят на район Тараклия г-н К. Татарль поднесе поздравително приветствие, в което се отбелязва подема на учебното заведение, значението му в развитието на района.

По време на тържеството приветствие поднесе

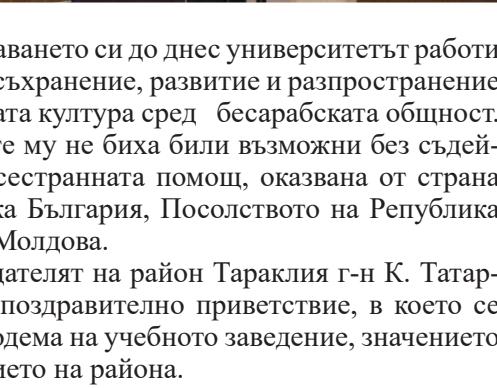
депутатът в Парламента на Република Молдова г-н Сергей Стати, който от името на Председателя на депу-

татския корпус в Молдова и лично от свое име поздрави академичния състав на университета и пожела празнично настроение, бодрост, оптимизъм, амбициозни планове и проекти за в бъдеще.

Своето приветствие от трибуната отправи и Федор Сабий, председател на Българската община в Молдова, в което изтъкна важната роля на университета и неговия принос в подготовката на кадри.

Първокурсниците бяха тържествено посветени в редовете на студентската общност от началник Учебен отдел д-р **Евгений Чирков**.

Празникът продължи с традиционната концертна програма с български танци и песни, изпълнени от преподавателите и студентите.

Итоги зимней экзаменационной сессии 2017-2018 учебного года.

Зимняя сессия 2017-2018 учебного года осуществлялась в соответствии с графиком учебного процесса на 2017/2018 учебный год, согласно Регламенту по организации учебного процесса ТГУ на основе Национальной системы учебных кредитов и требований учебных планов специальностей.

Прием экзаменов по факультативным и основным

ТУК №49

дисциплинам экзаменов осуществлялся в соответствии с расписанием по тестам и экзаменационным билетам, утвержденным заведующими кафедрами. Экзамены проводились в устной и письменной формах. Формы проведения экзаменов были утверждены решением соответствующих кафедр. При проведении устных экзаменов в аудитории находилось 5 студентов. На многих экзаменах в наличии имелась необходимая документация: экзаменационные ведомости, академический журнал, зачетные книжки, куррикулумы по дисципли-

нам. Большинство ответов студентов были достаточно полными, последовательными, содержали основные структурные компоненты. Преподаватели, принимавшие экзамены, соблюдали критерии оценивания, создавали атмосферу доброжелательности, проявляли тактичность. Обстановка в экзаменационных аудиториях была спокойной. Студентам заранее сообщались экзаменационные вопросы, а также критерии оценивания. Конфликтных ситуаций зафиксировано не было.

Численность студентов университета дневной формы обучения на начало зимней сессии составила – **192 студента**, из них в разрезе кафедр:

Кафедра педагогики - 92 студента

Кафедра филологии, истории и общественных наук - 100 студентов

Завершилась экзаменационная сессия, подведены некоторые итоги. Согласно сводным ведомостям за семестр, можно отметить самые высокие результаты студентов по специальностям:

1. Костандогло Юрий	2 курс Музыка	9,24
2. Супел Евдокия	3 курс ПНО	9,31
3. Новикова Татьяна	3 курс ПНО	9,31
4. Мунтяну Галина	3 курс ПНО	9,47
5. Табунщик Мария	3 курс ДВ	9,37
6. Мечкарь Акулина	1 курс Музыка	9,58
7. Тодорова Антонина	1 курс Музыка	9,37
8. Дерменжи Светлана	2 курс ПНО	9,51
9. Краснощек Марианна	2 курс ПНО	9,51
10. Дечева Марина	3 курс БРФ	9,48
11. Берова Валентина	3 курс БРФ	9,34
12. Терзи Наталья	1 курс БРФ	9,54
13. Коларъ Михаил	1 курс БРФ	9,45
14. Ковач Нина	2 курс История	9,74
15. Люцканова Екатерина	2 курс Бухучет	9,73
16. Ризова Галина	2 курс Бухучет	9,73
17. Карамалак Елизавета	2 курс Бухучет	9,73
18. Шпакова Екатерина	1 курс Бухучет	9,62
19. Дериволкова Татьяна	3 курс РАФ	9,25
20. Коларъ Мария	4 курс РАФ	9,75
21. Ныкова Елена	4 курс РАФ	9,40
22. Занфирова Юлия	4 курс РАФ	9,50
23. Тодорова Эмилия	4 курс РАФ	9,25
24. Капровская Алена	4 курс РАФ	9,35

По итогам 1 семестра 2017/2018 учебного года **13** студентов имеют задолженности по учебным дисциплинам:

Кафедра филологии и истории - 9 студентов:

- Батранчук В. 1 курс БРФ - 22 кредиты;
- Шаповал Д. 1 курс История – 16 кредитов;
- Юровский В. 1 курс История – 12 кредитов;
- Бурлаков Е. 1 курс История – 32 кредита;
- Пурис И. 1 курс История – 32 кредита;
- Каракаш Ю. 3 курс История – 4 кредита;
- Деордиев А. 3 курс История – 4 кредита;
- Гарановский Ал. 1 курс Бухучет - 4 кредита
- Киров В. 2 курс Бухучет - 2 кредита

Кафедра педагогики - 4 студента:

- Бешляга Г. 1 курс Музыка – 26 кредитов;
- Козьма М. 1 курс Музыка – 5 кредитов;
- Орленко В. 1 курс Музыка – 6 кредитов;
- Тулуш В. 1 курс ПНО – 10 кредитов.

За неуспеваемость был отчислен 1 студент:

Прошедшая сессия показала, что основными причинами возникновения академической задолженности

являются:

- недопуск к сессии студентов, не сдавших аттестацию;
- неудовлетворительные оценки, полученные на экзаменах;
- не явка на экзамены по неуважительной причине.

Анализ показывает, что основанием для не допуска студентов к экзаменационной сессии являются отрицательные оценки по предметам в связи с систематическими пропусками занятий.

На успеваемость студентов влияют и причины субъективного характера. Это наличие высококвалифицированного профессорско-преподавательского состава; наличие у него исполнительской дисциплины, включающей неукоснительное исполнение внутреннего распорядка университета, трудовой дисциплины; организации должной работы кафедр в части контроля посещаемости студентами учебного заведения; решение организационных вопросов, связанных с осуществлением учебного процесса в нашем университете.

Учебным отделом была осуществлена проверка учебной документации по экзаменационной сессии. Куррикулумы по изучаемым дисциплинам обсуждены и утверждены на заседаниях кафедр, экзаменационные оценки занесены в ведомости, в зачетные книжки студентов, в журналы академических групп и в личные дела студентов.

Кураторами были подготовлены сводные ведомости по своим группам, отчеты кураторов. Кафедры провели свои заседания по итогам зимней экзаменационной и дополнительной сессий.

Об итогах проверки состояния учебной документации по итогам 1 семестра 2017/2018 учебного года будет составлена подробная справка с указанием всех замечаний и предложений.

Несколько слов о назначении студентам стипендии. Студенты дневной формы обучения, обучающиеся на бюджетной и контрактной основе, могут претендовать на три вида стипендии: государственную учебную, государственную социальную, болгарскую. По итогам зимней экзаменационной сессии учебную стипендию будут получать 108 студентов, социальную стипендию - 11 человек, 175 студентов – стипендию, предоставляемую Республикой Болгария.

В заключение, хочу предложить преподавателям, студентам, сотрудникам кафедр поразмышлять о факторах, определивших итоги сессии, о причинах количества должников, о том, что необходимо сделать для повышения успеваемости студентов. Ведь успешно сданный экзамен - это результат совместных усилий студента и преподавателя.

Кроме того, учебному отделу университета совместно с заведующими кафедрами по итогам каждого семестра необходимо проводить содержательный анализ успеваемости студентов.

Подводя итоги и принимая во внимание приоритетность учебной деятельности как важнейшей составляющей деятельности университета в целом, необходимо направить усилия всего преподавательского коллектива на повышение уровня и качества учебной работы, совершенствование научно-методического обеспечения учебного процесса.

Д. Терзи
и.о. проректора по учебной деятельности
№49 ТУК

Шестые чтения памяти И.А. Анцупова в Тараклии

26–27 октября 2017 г. в Тараклийском государственном университете им. Григория Цамблака были проведены Шестые международные чтения памяти выдающегося молдавского историка Ивана Антоновича Анцупова (1920–2004). Уже традиционно в центре внимания участников представительной научно-практической конференции находились актуальные вопросы межкультурного взаимодействия в этноконтактном регионе, каковыми на протяжении многих столетий являются Карпато-Днестровские земли.

И.А. Анцупов, работая научным сотрудником Академии наук Молдовы, почти полвека изучал по архивным материалам историю народов Бессарабии и Новороссии. Это объясняет интерес к творческому наследию исследователя в коллективе ТГУ, изначально призванном быть в Молдавии центром изучения истории и культуры бессарабских болгар. Немаловажной причиной для организации чтений в Тараклии стало и то, что в университете после смерти известного ученого сохраняется его личный архив.

Сказанное позволяет понять, почему представители нескольких стран приняли решение обнародовать свои доклады в ТГУ. Это 65 работников научно-образовательных учреждений Молдовы, включая Приднестровье, России, Сербии, Словакии, Чехии, Украины, заявивших в общей сложности 51 доклад. Не всем им удалось побывать в Тараклии. Однако, благодаря онлайн связи, аудитория имела возможность ознакомиться с мнениями многих авторов и задать им вопросы в режиме реального времени.

Чтения открыли приветствия ректора ТГУ доц. М.Л. Пасларь, председателя Тараклийского района К.И. Татарлы и примара города С.Н. Филиппова. В первом докладе пленарного заседания (авторы Н.Д. Руссов и И.Ф. Грек) была освещена научная деятельность И.А. Анцупова и рассмотрены современные проблемы, возникающие при изучении этнокультурных общностей Буджака. Вопросы межкультурных контактов древнего населения региона поднял приехавший из Тирасполя В.С. Синика, который рассказал о находке на левобережье Нижнего Днестра уникального перстня эпохи эллинизма. Ф.Н. Веселов и А.В. Майоров (Санкт-Петербургский госуниверситет) поведали об истории экспансии рыцарских орденов в Прикарпатье первой половины XIII в. Председатель оргкомитета чтений С.Г. Суляком выступил с темой «Русинская топонимика Карпато-Днестровских земель как источник сведений об этническом составе населения Молдавского княжества» Н.В. Эйльбарт (Российский педагогический университет им. А.И. Герцена) охарактеризовала основные черты повседневности управления Червонной Руси и Прикарпатье в начале XVII в., выявленные ТУК №49

путем анализа эпистолярных памятников.

Ряд докладов, касались истории нового и новейшего времени. Здесь следует отметить выступления В.Н. Поливцева «Активизация общественно-политической жизни Буджака в 1917 году», В.В. Кичеры (Ужгород) «Греко-католическая церковь на Подкарпатской Руси глазами правительственної отчетности» и В.А. Содоля (Приднестровье) «Взаимоотношения Московского и Бухарестского патриархатов во второй половине 1940-х гг. и возобновление деятельности подворья РПЦ в Бухаресте».

Спорным вопросам истории русинского населения посвятили свои доклады П. Кокаисл (Чехия) «Трансформация этнической идентичности русинского меньшинства в Словакии» и А. Плишкова (Словакия) «Имплементация Европейской хартии региональных языков или языков меньшинств в школьной системе русинов Словакии». К лингвистическим исследованием по болгаристике было обращено выступление В.И. Кондова. Развитие «представлений задунайских болгар об этноидентификационных возможностях образования на родном языке»

проследила Е.В. Рацеева. О большом вкладе музыканта С.Ф. Стоянова в дело сохранения идентичности и культуры болгар Молдовы говорил в своем выступлении В.Н. Тодоров. Формированию политической культуры болгарской молодежи республики особое внимание уделил Е.Б. Чирков.

Темы межкультурных коммуникаций и сохранения этнокультурной идентичности в этноконтактных зонах подняли З.И. Резанова и Т.Е. Машанло (Томск), акцентировавшие внимание на понимании «текстов алфавитной и логографической систем письменности билингвами»; а также М.Н. Образцова, И.А. Крым и В.С. Кузнецова (Кемерово), продемонстрировавшие сложности создания «открытых электронно-образовательных ресурсов по русскому языку для коренных малочисленных народов Сибири». О внедрении информационных и компьютерных технологий в работу педагогов (историков и музыкантов) говорили А.Г. Микульский и В.П. Терзи. Интересные взгляды на использование музыкального фольклора и формирование коммуникативной компетентности будущих педагогов высказали В.Н. Великсар и М.У. Коларь.

За два дня работы участники конференции не раз обсуждали дискуссионные проблемы, вызывающие неподдельный интерес современных ученых и преподавателей, а также широкой общественности во многих странах. Теперь доклады Шестых чтений памяти И.А. Анцупова готовятся к публикации в различных изданиях. Совсем скоро они увидят свет. После этого в библиотеках, включая и ТГУ, с ними смогут подробнее ознакомиться все желающие.

С.Г. Суляком, Н.Д. Руссов

В ТГУ продолжаются семинары о вузовской науке

С прошлого учебного года в университете работает ежемесячный семинар для преподавателей и студентов «**Наука в вузе: настоящее и будущее**». В октябре-декабре 2017 г. работа этого форума продолжена – были проведены четыре заседания, о которых хочется рассказать подробнее.

В октябре доктор истории **В.Н. Поливцев** и доктор хабилитат истории **Н.Д. Руссов** представили злободневную тему: «**Революция 1917 года и молодежь: уроки социального переворота**». Обращаясь к вопросу о революционных потрясениях в России 100-летней давности, докладчики обратили внимание на то, что практически все общественные слои Российской империи, доведенной до крайности глубокими социально-экономическими противоречиями и Первой мировой войной, жаждали перемен. Особо активную роль в свержении самодержавия, а затем и режима Временного правительства играли молодые

люди: рабочие, крестьяне, солдаты и матросы, вчерашние гимназисты и студенты. Однако в ходе революции молодежь была расколота действиями противоборствующих партий и группировок. Эта поляризация в итоге привела к братоубийственной гражданской войне, в которой дети России стали жертвами революционного и контрреволюционного пожара, объявшего всю бывшую империю. Именно манипуляции разного рода политиков с молодым поколением остаются чрезвычайно опасными и теперь. Как раз тот аспект обсуждения вызвал наибольший интерес у студенческой аудитории.

В ноябре доктор филологии **В.И. Кондов** осветил научную проблему, относящуюся к изучению говоров жителей нашего края: «**Болгарские диалекты и болгарская ономастика Бессарабии: особенности исследования**». Исследователь осветил историю изучения тематики в прошлом (со времен экспедиций Н.С. Державина начала XIX в.) и настоящем, рассказал о классификации диалектов на пространстве от Балкан до Крыма, продемонстрировав большое количество карт, остановился на способах полевой работы лингвистов. Исследователь указал на общую тенденцию деградации болгарских диалектов бывшего СССР, а также возможные пути дальнейшего развития родного языка потомков «задунайских переселенцев» – от полного исчезновения до восприятия с помощью Болгарии его

современной литературной формы. В целях продолжения исследования было проведено анкетирование участников семинара, которым доцент В.И. Кондов предложил перевести с русского на болгарский язык целый ряд фраз.

В том же месяце проректор по научно-исследовательской работе **Н.Д. Руссов** провел семинар, касающийся нормативной базы научных разработок в университете: «**Регламент ТГУ о науке и научная работа студентов**». Речь шла о том, что профильная исследовательская деятельность является одной из основных для всех сотрудников вуза, преподающих студентам соответствующие учебные дисциплины. Исходя из этого, в Тараклии впервые введен регламент, утвержденный Министерством образования, разработаны нормы выполнения научных планов и определены формы поощрения сотрудников. Развитие научного и преподавательского мастерства напрямую связано с достижениями студентов, руководители которых направляют на успешное выполнение курсовых и дипломных работ, участие в конференциях и подготовку материалов для первых публикаций.

В декабре семинар провел доктор педагогики **В.Н. Тодоров**. Занятие подняло важную проблему: «**Музыкальное воспитание и образование детей в мультиэтнической среде Республики Молдова**». Докладчик обратил внимание на то, что обучение детей-болгар связано с необходимостью прочного внедрения в школах и детских садах учебных программ, раскрывающих наиболее типичные народные и авторские произведения болгарской музыкальной культуры. При этом нормативные акты должны соответствовать аналогичным документам, предназначенным для других этносов Молдовы. Столь же важно, чтобы учебные материалы содержательно перекликались с учебными данными, которые в последние десятилетия используют на своих уроках педагоги Болгарии.

Во втором семестре текущего учебного года университетский семинар продолжит свою работу. Его организаторы надеются расширить круг участников обсуждаемых вопросов, прежде всего, за счет учителей школ и старшеклассников, работников сферы культуры и краеведов. Словом, приглашаем к нам всех, кому интересна история и культура жителей нашего края; всех, кто желает узнать больше о разработках преподавателей ТГУ, народных традициях болгар и гагаузов, исторических и современных проблемах Тараклийского района, а равно и всего юга страны.

Отиде си един поет...

А ето върха на мечтите жадувани, макар и дребнави, но мили неща, след дълга раздяла и тежко пътуване да седнеш на маса със майка, баща.

В края на миналата година на 71-първа година почина българският поет от Бесарабия Михаил Бъчваров-Бондар.

На 29 януари 2018 г. в с. Чийший, Одеска област, Украйна, в 40-я ден от кончилната на Михаил Бъчваров-Бондар, в храма "Св. св. Петър и Павел" бе отслужена панихида, а в културния дом на селото бяха изказани възпоменателни думи от съселяните, близките и приятелите за известния български бесарабски поет, родом от китното българско село Чийший.

Водещата на възпоменателната литературна част Анна КОНСТАНТИНОВА, директор на местния му-

зей, предостави думата на гостите от Република Молдова: на доктор по филология, писател, общественик и директор на музея в с. Валя Пержей Николай КУРТЕВ, както и на публициста, писател и фотограф Димитър БОРИМЕЧКОВ. И двамата дадоха висока оценка на творчеството на Бъчваров-Бондар и подариха на домакините книги и ценни сувенири.

В своето слово Петър РУСЕВ от с. Кубей, директор на българския културен център "Академик Александър ТЕОДОРОВ БАЛАН", предложи след време да се направи в селото възпоменателен знак на народния поет М. Бъчваров-Бондар. В тъжния и горък ден добри думи за ПОЕТА казаха също: братът на Михаил - Николай БОНДАР, Татяна КОВТУН - координатор на Международния форум "БЪЛГАРСКО НАСЛЕДСТВО", гр. Балчик, България, чийшиецът Васил ШУШУМКОВ, народният певец Иван МИНКОВСКИЙ... И чийшици, и гости от Украйна и Молдова си взеха от коливото за "Бог да го прости" - Михаил Бъчваров-Бондар.

Михаил Бъчваров-Бондар е роден през на 21 ноември 1946 година в село Огородное (със старо име Чийшия), Болградски район, Одеска област. Потомък е на български преселници, дошли в Украйна след войните между Русия и Турция 1812-1813 г. Неговият прадядо Димитър Бондар е бил участник в руско - турска освободителна война от 1878 год. като опълченец от Бесарабия. Основното си образование поетът е получил в родното си село Чийший, а през 1979 г. завършва висше образование в Москва. Работил е над 10 години като миньор в Донбас.

Първите му опити да пише на майчин български език датират от 60-те година на 20 век. Вестниците "Дружба" (Болград, Украйна), "Дружба" (Москва) и списание "Пламък" (София) за първи път публикуват негови стихотворения. Някои от по-известните му стихосбирки са: "На белия свят", излязла през 1986 г. в Кишинев, "Камък на синора", издадена през 1996 г. в ТУК №49

Габрово, "Скитник сред ветровете", издадена в Силистра през 2003 г. и детската стихосбирка "Поле широко", издадена също в Силистра през 2005 г.

Михаил Бондар години наред е живял и творил в молдовската столица Кишинев, където дебютира със стихосбирката "На белия свят". Помощ при издаването и написването й авторът получава от Андрей Германов, на когото Михаил Бондар е много признателен. А. Германов още тогава е отбелязал, че "в стиховете на Бондар ясно прозира един топъл глас влюбен в родната си страна". Двамата заедно са едни от пионерите, дали началото на едно ново творческо начало и направление - "българска бесарабска поезия" и благодарение на тяхната работа, тя успява да се приобщи и стане част от българската поезия. Първата книга на поета, написана на български език, носи метафоричното заглавие "Камък на синора", която той смята за книга, белязала неговата съдба. Освен автор на стихосбирки, той е създател и на документалния филм "Трънливия път към науката", излязъл през 1989 г.

Университетът „Гр. Цамблак“ и Научното дружество на българистите в Р. Молдова ще подгответ сборник с избрани произведения на поета.

ПОКЛОНИ СВЕТЛА МУ ПАМЕТ!

Димитър Боримечков
с. Чийший, Украйна, гр. Тараклий
и с. Валя

От архива на В. Кондов. Отляво надясно: Димитър Гургуров, Михаил Бъчваров, Стефка Костова, худ. Иван Шишман, Димитър Боримечков. В деня на честването на 10-годишнината от създаването на Педагогическия колеж „Св. св. Кирил и Методий“ в гр. Тараклия, 2001 г.

Възрожденската музика на българите през XIX век

Когато България попада под османско владичество, настъпва сериозна криза в културната и духовната сфера. Традицията, която държавата има дотогава в областта на книжовността, успява да се съхрани благодарение на отделните книжовни центрове, манастири и църкви. Може да се направи извод, че когато в Европа, в епохата на Ренесанса, творят велики италиански художници, гениални композитори, появява се и процъфтява полифоничната музика, появяват се първите опери, на територията на България и Балканите говорим все още за Средновековна култура, която има възможност само да се предава с цел нейното съхранение. Това продължава до XVIII век, когато настъпват кардинални промени.

Епохата на българското Възраждане се характеризира с три основни момента, а именно:

1. Споменатата по-горе българска книжовност, просвета и култура.

2. Борбата за църковна независимост.

3. Националното освободително движение.

Естествено може би основна роля за началото на развитието на културата и просветата имат килийните училища, които през 30-те години на XIX век са над 200. Минимумът от знания с предимно религиозна основа, който осигуряват този вид училища, е крайно недостатъчен за зародилата се буржуазия, която все по-често се обръща към достиженията на европейската култура. Стремежът към светско образование водят до проникване на идеите на Просвещението. В употреба влизат и нови педагогически похвати и практики в обучението на учениците тогава. Бръзката на българската интелигенция с европейската култура се осъществява благодарение на много българи, които получават солидно образование за времето си в Париж, Виена и други европейски градове. Благодарение на придобитите знания и умения и взаимстване на тогавашните добри европейски педагогически практики, те полагат стабилни основи за изграждане на българско светско училище. Така в началото на 30-те години има реални предпоставки за изграждането на светско обучение. Първото сериозно достижение в тази област може да се каже, че е знаменитият "Буквар с различни поучения" на д-р Петър Берон.

Изключително важна е ролята на Васил Априлов, който развива сериозна идеологическа борба против гръцките училища, съставя план за изграждането на множество български светски училища, има голяма роля в борбата за българско богослужение, а през 1835 година основно с негови средства е открито взаимното училище в град Габрово. Бръзкото развитие на този вид училища, заедно с появилите се девически училища, води до появата на нов вид училище, а именно класните такива. До освобождението се появяват още и гимназиите (Одеса, Пловдив, Габрово).

Съвсем нормално е, когато говорим за такъв бурен темп на развитие в областта на просветата, да има такъв и в други сфери на духовността. В такъв момент вече може да се говори за българска литература и книжовност. Важна роля има книгопечатането и появата на периодически печат в България.

Едно от най-големите явления на българското Възраждане е безспорно появата на читалищата. Именно читалищата се превръщат в основен разпространител на културата и на художествената самодейност.

Тази действително важна страница от българската история води до интерес към всичко българско. Българският фолклор не прави изключение. В началото

този интерес идва повече от чужденци, но по-късно много българи се изявяват като събиращи на български фолклор.

Именно тук е момента да отчетем факта, че музиката също започва да се развива със сериозни темпове. В края на XVIII и началото на XIX век освен за развитие на църковната музика можем да говорим и за подем в народната музика. Тя не само се развива, но може да се каже, че говорим и за различни обособени жанрове на народната песен. Възможността на българите да пътуват почти навсякъде в Европа се отразява много благоприятно на фолклорната песен и музика, като това най-вече се изразява в обмена на мелодии. Освен това, появата на българските градове през XVIII век води до това, че все по-голямо количество хора се съсредоточват там, което от своя страна води до затвърждаването на народната музика като цяло в градските селища. Оформят се два основни лъча в развитието на народната песен. От една страна, се запазват достиженията от Средновековието с всичките му традиции и безрезервна приемственост, а от друга, песента започва да става по-богата melodически и тематично. Хайдушката песен се обогатява сюжетно, благодарение на национално-освободителните борби. Активната събираческа дейност води до издаването на редица сборници с народни песни. Въобще интересът към народно творчество във всичките му форми е продуктуван най-вече от оформянето на българско самосъзнание. В началото песните в селата не са се отличавали от тези, които са се изпълнявали в града. През 40-те години на XIX век се заражда един нов музикален жанр, който е сравнително различен от познатите досега. Това е така наречената градска песен. Тя от своя страна води до понятие като градска музикална култура. Част от градските песни в началото са преведени от гръцки, руски, турски, немски и други езици. Стремежът към развитие на този жанр води до това, че на много български текстове са „напасвани” запомнени чужди мелодии от европейски песни. Тук може да отличим стиховете на Добри Чинтулов, които се превръщат много бързо в песни. „Стани, стани юнак балкански”, „Къде си вярна, ти любов народна” и други, не само развиват градската песен, не само правят голям скок в развитието на българската песен, но можем със сигурност да кажем, че са и в основата на появата на революционната песен в България.

Започват да се появяват и авторски песни, които като цяло отново са взаимствани мелодии, но вече към тази мелодия се прибавят мелизми и интонации, характерни за българския фолклор. Най-рано в такъв вид се появяват *любовните песни*. За съжаление, те са се предавали по слух. Много рядко е бил използван нотопис и обикновено, когато това се е правило, се е пишело с *неевмено писмо*, а не със стандартната европейска нотация.

Много важна роля за развитието на музиката в България играе внедряването в учебния процес на предмета музика. Така наред с църковната песен можем да говорим вече и за училищна такава. Именно това води до началото на композиране на училищни песни. Голямо достижение е появата на училищни хорове, като тяхната основна роля е била да участват в богослуженията.

От средата на XIX век в градовете се говори за появата на ансамбловото музициране. *Първият оркестър* е създаден в Шумен от унгарския емигрант *Михай Шафран*. В него са участвали 11 българчета. Репертоарът включва танцуvalни мелодии, маршове, български народни песни и хора.

Ролята на Янко Мустаков не е по маловажна. През 1868 година се създава *първият български хор и първи №49 ТУК*

ят струнен оркестър. Той полага основите и на многогласното хармонично пеене в България.

Утвърждаването на българското самосъзнание води до ясната идея, че ролята на българската народна е огромна. Постепенно *невменият нотопис* е изместен от европейския, като главна роля за това има *Найден Геров*, който през 1850 година започва да ограмотява децата чрез западноевропейските достижения в областта на пеенето и нотописа.

Както вече споменах по горе, творчеството на Добри Чинтулов води до появата на революционната песен в България. Тя оказва голямо влияние върху национално-осводителното движение. Действително, творбите на *Стефан Стамболов, Любен Каравелов* и особено на *Христо Ботев* оказват силно влияние върху широката публика. Най-голям подем този жанр има по време на Априлското въстание и Освободителната война.

Развитието на музикалния живот в България през Възраждането е една стабилна основа за формиране на съвременна култура. Въпреки всички трудности, продиктувани от бурните събития през XIX век, българинът се стреми да „навакса“ огромното изоставане в

музикален план в сравнение със западноевропейските достижения. Внедряването или взимстването на чужди мелодии само доказва още веднъж гъвкавостта и способността на българите от това време да се приобщат много бързо към елементите и достиженията на Западна Европа в областта на музиката. Пригаждането на чужди мелодии към български текстове, което е свързано с големите миграционни процеси и отварянето на България за Европа по това време, не пренебрегва достиженията на българската народна музика – напротив. Независимо, че говорим за самодейност, благодарение на всички тези процеси които съществуват тези сложни времена, можем да отбележим постепенното изменение на музикалната култура, появата на нови форми и жанрове. Всичко това води до наистина едни стабилни основи, свързани с появата малко по-късно на професионалното музикално творчество в България и появата на така нареченото „Първо поколение български композитори.“

**Кирил Кирилов,
преподавател по музикални дисциплини**

Историята на музиката и музикалната фолклористика във формирането на професионални компетенции на бъдещия педагог- музикант

На 22 ноември 2017 година в университета „Гр. Цамблак“ се състоя учебно-методически семинар на тема: «Ролята на дисциплината. Историята на музиката и музикалната фолклористика във формирането на професионални компетенции на бъдещия педагог- музикант».

Организаторът, доктор по изкуствознание В.Д. Невзорова, отбеляза, че историята на музиката се разглежда като един от инструментите за формиране на личности с определени етико-естетически устои; като компонент на хуманитарното образование като цяло. Беше направена характеристика на програмата по история на музиката, в която се разглеждат различни явления от музикално-обществения живот, творческата дейност на велики композитори и произведения на народното, класическото и съвременното музикално изкуство. Съдържанието на курса по история на музиката се определя от неговото предназначение, то трябва

да осигури придобиване от студентите на необходими професионални компетенции и да способства за това, че випускниците на ТДУ да работят по своята специалност – «Музика». В семинара взеха участие с доклади студенти от даденото направление: Анастасия Морозова (3 курс), Наталия Буруян (3 курс), Анна Късса (3 курс), Акулина Мечкар (1 курс), Арина Ставила (2 курс), преподавателите: Н.Ив. Дериволкова, А.Ив. Паническая

Всички участници в семинара проявиха интерес и активно участваха в работата му.

**университетски преподавател
д-р изкуствознание В.Д. Невзорова**

Методология внедрения критериального оценивания через дескрипторы

Начальная школа сегодня пытается качественно изменить аспекты организуемой деятельности. С младшими школьниками часто ассоциируются, по крайней мере, две особенности: одна связана со сложным процессом школьной адаптации, другая касается учебной деятельности, которая в этом возрасте становится ведущей. Ученик сталкивается с многочисленными нагрузками, особенно интеллектуального порядка, которые значительно влияют на формирование и развитие отдельных умений, способностей и стратегий учения, подлежащих последующему оцениванию. Поэтому высокая ответственность педагогов по отношению к фундаментальным приобретениям состоит в оптимальном стимулировании психических процессов, вовлечённых в процесс обучения и в мотивацию ученика таким образом, чтобы полученные результаты в конце оценивания отвечали стандартам эффективности обучения, т.е. намеченным курикулумным стандартам.

Осуществлённые изменения не являются случайными, потому что всё чаще справедливо говорится о школьной перегруженности учащихся начальной школы. Младшие школьники страдают от головной боли, апатии, отсутствия интереса к обучению, в общем, и к школе, в частности.

Главное отличие, которое ожидаемо в критериальном оценивании, касается исключения сравнительного принципа оценивания. Основная рекомендация относится к отмене сравнительных результатов между учащимися. Исключение отметок, по сути отменяет иерархизацию и ставит акцент на развитие командного духа, обеспечивает эффективность обучения. Ведь маленький ученик воспринимает отметку как оценку его личности, а не его знаний или навыков.

Методологическая база критериального оценивания – это **оценивание для учения**. Главной целью является улучшение полученных результатов индивидуально или в группе, способствуя мотивации к учению, к самокоррекции ошибок, следовательно, к эволюции развития личности младшего школьника в целом.

С этой точки зрения представленная методология поддерживает и продолжает идею о том, что каждый ребенок является уникальным и ценным, отличается от остальных. Таким образом, критериальное оценивание через дескрипторы служит не только для установления или закрепления существующего положения дел ребенка, но и содействует непрерывному развитию личности ребенка через постоянное объяснение индивидуальных задач.

В этом контексте уместно обновление объекта оценивания в начальной школе, состоящего из уровня индивидуальных результатов ученика по школьным дисциплинам, описанных дескрипторами достижений, и уровнем личного развития ученика.

В рамках представленной методологии критериальное оценивание через дескрипторы в начальных классах определяется как динамичный, целостный, непрерывный и комплексный процесс определения индивидуальных особенностей ребенка по школьным дисциплинам.

Критериальное оценивание требует соблюдения принципа конфидициальности. Ученик и родитель обеспечиваются рекомендациями личного характера, которые производят качественные изменения в процессе эффективного общения. Качественное оценивание относится к усиленной мотивации ученика к обучению. Отметка заменяется дескриптором достижений.

Методология критериального оценивания через дескрипторы разработана на основе Кодекса Образования и представляет документ, требующий реализации в соответствии с реформами в образовании. *статьей 16, пунктом 5, статьей 3, статьей 152 [1].*

Статья 16. Оценивание и шкала оценивания (5). В начальном образовании оценивание результатов обучения – критериальное, и осуществляется через дескрипторы.

Статья 152. Настоящий Кодекс входит в действие в течение 30 дней со дня публикации, за исключением ст.16 п. (5) в части, где оценивание результатов обучения через дескрипторы входит в применение в 2015 году, начиная с 1 класса.

Методология КОД устанавливает модель организации и реализации процесса критериального оценивания через дескрипторы в начальной школе в 1 – 4 классах и является обязательной к применению с 1 сентября 2015 года.

С 3.11.17 г. по 5.11.17 г. преподаватели-методисты специальности ПНО посетили курсы в Кишинёве, организованные Институтом Педагогических Наук по теме: «Критериальное оценивание через дескрипторы в начальной школе». Руководители курсов – Анжела Курачицки, доктор педагогики, конференциар университета КГПУ «И. Крянгэ» и Наталья Соколова, преподаватель высшей дидактической степени, зам. директора Теоретического лицея им. Н.М. Спэтару.

Методисты ТГУ получили много полезной информации и методических материалов по данному вопросу, что позволяет шире внедрять теоретическую инновационную базу в лекционно-семинарские занятия со студентами данной специальности.

**Преподаватели-методисты
кафедры «Педагогика»**

Учитель: вдохновение и мастерство

Если учитель имеет только любовь к делу, он будет хороший учитель. Если учитель имеет только любовь к ученику, как отец, мать. – он будет лучшие того учителя, который прочёл все книги, но не имеет ни любви к делу, ни к ученикам. Если учитель соединяет в себе любовь к делу и к ученикам – он совершенный учитель.

Л. Н. Толстой.

В ТГУ им. Григория Цамблака по плану работы кафедры «Педагогика» были проведены ряд семинаров на темы: «Учитель в современной школе», «Учитель начальных классов», «Учитель: вдохновение и мастерство» со студентами специальностей: «Педагогика начального образования», «История» и «Румынский язык и литература/Английский язык и литература».

Содержательная структура данных семинаров – особенности профессии, личностные качества педагога, функции учителя, основные требования к педагогу в современной школе, педагогическое мастерство. Личность, организующая и реализующая учебно-воспитательный процесс в школе, – учитель. Можно сказать и так: учитель – человек, имеющий специальную подготовку и профессионально занимающийся педагогической

деятельностью. Непрофессионально педагогической деятельностью занимаются почти все люди, но только учителя знают, что, где и как нужно делать, действуют в соответствии с педагогическими законами, несут в установленном порядке ответственность за качественное исполнение своего дела.

Труд учителя несравним по своей значимости ни с каким другим, потому что его результат – человек. Ему – самому знающему, самому ответственному семья и общество вручает самое дорогое: судьбу своих детей, граждан своей страны, её будущее. Человек, ставший за учительский стол, ответственен за судьбу каждого ученика подрастающего поколения. Каков результат труда педагогов сегодня – таким будет наше общество завтра.

Педагогическая функция – предписанные педагогу направления работы: обучение, образование, воспитание, развитие учащихся. В каждом из этих направлений учитель современной школы выполняет множество конкретных действий, так что функции его часто не всегда очевидны. Но, заглянув в корень, мы установим, что в основе педагогической деятельности и лежит главная функция учителя – профессионализм: не столько учить, сколько направлять учение, не столько воспитывать, сколько

руководить процессом воспитания. И чем отчёлтивеее понимает он эту функцию, тем больше самостоятельности, инициативы, свободы предоставляет своим ученикам. Настоящий мастер своего дела остаётся в учебно-воспитательном процессе как бы «за кадром», за пределами управляемого педагогом выбора.

Когда анализируют работу учителя, на первый план выдвигается интегральное качество – **учительское мастерство**. Определений у него много. В самом общем значении – это высокое и постоянно совершенствуемое искусство воспитания и обучения. В основе мастерства – сплав личной культуры, знаний и кругозора учителя с педагогической техникой и передовым опытом. Чтобы овладеть мастерством, нужно знать теорию, пользоваться эффективными технологиями учебно-воспитательного процесса, правильно выбирая их для конкретной ситуации. Диагностировать, прогнозировать, проектировать процесс заданного уровня и качества, организовывать его так, чтобы при всех, даже самых неблагоприятных условиях, добиться желаемого уровня воспитанности, развития и знаний учеников. Настоящий учитель всегда найдёт нестандартный ответ на любой вопрос, сумеет по-особому подойти к школьнику, зажечь в нём любопытство, взволновать его. Такой учитель глубоко знает предмет, владеет умением донести свои знания до учеников, в совершенстве владеет современными методами преподавания. Путь к таким результатам работы нелёгок. Он требует напряжения, наблюдения за работой мастеров, постоянного самообразования, изучения специальной литературы, внедрения новых методов преподавания, самоанализа.

Искусство педагога особо проявляется в умении учить именно на уроке. Для него домашнее задание только способ углубления, закрепления, расширения знаний. Секрет успеха опытных учителей – в умении управлять деятельностью учащихся, они как бы дирижируют процессом усвоения знаний, направляя внимание на самые важные и трудные узлы содержания. Ещё один важный показатель мастерства – умение активизировать учеников, развивать их способности, самостоятельность, пытливость, заставлять их думать на уроке, использовать разнообразные методы для активизации процесса обучения.

Умение эффективно проводить воспитательную работу в процессе обучения, формировать у школьника высокую нравственность, чувство патриотизма, трудолюбие, самостоятельность – ещё один элемент педагогического мастерства. Учитель, не владеющий мастерством, как бы навязывает знания, а владеющий – умеет сделать корень

познания сладким, найдёт положительное в процессе обучения, будет чередовать методы работы, приводить интересные примеры, находить оригинальные способы передачи знаний.

Важный элемент педагогического мастерства – высокий уровень педагогической техники. Педагогическая техника – это комплекс знаний, умений, навыков, необходимых для того, чтобы эффективно применять на практике методы педагогического сотрудничества. Это также требует глубоких знаний по педагогике и психологии. Составной элемент педагогической техники – умение воспитателя управлять своим вниманием и вниманием детей. Учёт состояния воспитанника в каждый момент составляет основу педагогического такта, занимает важнейшее место в работе.

Профессионализм педагога растёт до тех пор, пока он, не полагаясь на опыт, перед каждым уроком ёщё и ёщё раз проверяет готовность к встрече с классом, а именно:

- ясно определит и поставит перед учениками задачи их деятельности на уроке;
- подберёт адекватные формы, методы, приёмы, средства, раздаточные и наглядные материалы для решения поставленных задач;
- рационально их использует;
- составит продуманный, точный план. Каждый этап урока будет рассчитан во времени;
- хорошо проинструктирует учеников, что им следует делать, как выполнять предстоящую работу;
- осуществит дифференцированный и индивидуальный подход;
- нормирует самостоятельную работу во времени, обучит детей укладываться с выполнением работ в заданное время;
- протестирует учебные достижения каждого ученика;
- использует тематический и модульный учёт знаний;
- наградит лучших и поощрит старательных.

Таким образом, чтобы учитель рос, чтобы развивалось и крепло его мастерство, необходим постоянный, строгий профессиональный анализ всех сторон его деятельности. Но главными критериями мастерства остаются качество обучения и воспитания школьников, продвижение педагога по пути гуманизации школьных отношений. От педагогического мастерства зависит всё. А само мастерство – результат упорного труда учителя над собой. Если уж и быть учителем, то быть мастером своего дела.

университетский преподаватель
М. В. Рябой

The Seminar About British Customs and Traditions

The conclusive stage in the discipline British Culture and Civilization was the last seminar about customs and traditions of Great Britain.

We got ready to it thoroughly. With the help of our Senior University lecturer, Burucova L. S., we prepared the script. Every student from our group had his own task and role. Despite the fact that we had prepared a saturated and rich event we used different kinds of visual aids: a wall newspaper, a Christmas wreath, everyone had to make presentations about different holidays in Great Britain and English-speaking countries; and to cook British national meals: a Christmas pudding, donuts, a pie, pancakes and many others. It was very informative and interesting at the seminar, because we summed up all the previously learned. The event became more effective, emotionally colored and bright because we also sang British songs such as "Auld Lang Syne", "Jingle bells", "My Bonnie". But the most thing we liked was to give

and receive Christmas gifts, to make Valentine cards, to wish each other all the best.

We would like to say, that it was pleasant to plunge into the atmosphere of British customs and traditions, to compare them with Moldavian and Bulgarian ones. Though the Christmas holidays were far at that moment, we felt this authenticity, spirit, excitement and cohesion very well. We don't know the better way to finish the semester. This was not the first time we had arranged such an event. Hope this was not the least.

Group 302,
Romanian-English Philology

15 февраля 1989 г.: конец Афганской эпопеи

*Не забыть нам ни смертей, ни ран,
Которые принёс Афганистан,
Ни жизней искалеченных солдат,
Которые зовут друг друга «брать»,
Ни тех, что спрятала надгробная доска.
Ах, если б раньше вывели войска...*

14 апреля 1988 г. в Женеве были подписаны документы, положившие конец кровопролитию в Афганистане. СССР взял на себя обязательства вывести войска в девятимесячный срок, начиная с 15 мая 1988 г. 10 мая 1988 г. в партийные организации страны было направлено закрытое письмо ЦК КПСС, где объяснялась необходимость вывода войск на родину и решение афганской проблемы политическим путем. Советские войска начали готовиться к уходу из Афганистана.

Руководство СССР понимало, что с выводом войск обрекает афганский союзный режим во главе с М. Наджибуллой на гибель, поэтому пыталось улучшить его позиции. В последние месяцы пребывания в Афганистане ограниченного контингента советских войск усилилась экономическая помощь, поставка оружия, военной техники и оборудования. В августе 1988 г. был успешно подавлен мятеж в Кундузе.

Вместе с тем вооруженная оппозиция захватывала новые районы и стратегические объекты. Поэтому в советском руководстве возник спор о возможности отсрочки вывода войск и оставлении добровольцев для охраны стратегической трассы Кабул-Хайратон, по которой в Афганистан направляли помощь. Однако единственное, что удалось сделать – разблокировать перевал Саланг, захваченный отрядами Ахмад-шаха Масуда.

23 января 1989 г. советские войска начали свою последнюю операцию в афганской кампании. За двое суток было убито свыше 600 моджахедов и трое советских солдат. Южный Саланг очищен и передан правительенным войскам Республики Афганистан. 15 февраля 1989 г. в полном соответствии с Женевскими соглашениями последние советские части покинули Афганистан.

Еще три года М. Наджибулла удерживал все крупные города и наносил сильные удары «душманам». В апреле 1989 г. под Джелалабадом удалось даже разгромить войска оппозиции. С распадом СССР позиции просоветского лидера пошатнулись, а в ночь с 14 на 15 апреля 1992 г. воинские части вооруженной оппозиции овладели Кабулом.

Так закончилась эта Афганская эпопея.

От всего сердца поздравляем Вас с днем памяти тех, кто боролся за мирное небо над головами людей! С Днем Воинов-интернационалистов, которые подарили нам спокойное настоящее и мирное будущее! Большое Вам человеческое спасибо и низкий поклон! Здоровья, бодрости духа и счастья, Вам и Вашим семьям!

Преподаватель Н. Мостовой

Настройка и подготовка на апаратура за извънкласни мероприятия, провеждане в училищни и предучилищни учебни заведения /семинар/

Подготвил и провел д-р Тодоров В. Н.

В ТДУ «Гр. Цамблак», в катедрата «Педагогика» с участието на студенти от специалността «Музика», беше проведен семинар на тема: Настройка и подготовка на апаратура за извънкласни мероприятия, провеждане в училищни и предучилищни учебни заведения. Тъй като на музикалните ръководители им се налага да озвучават всички мероприятия, провеждане в училищата и в детските градини, на тях им е необходимо да управляват такива технически средства като: проектор, компютър, аудио-система (тон-колони, усилвател, микшерен пулт, микрофони и др.). Цялата система се свързва с помощта на комуникационни кабели. Необходимо е да се знаят всички видове разети, аудио- и видео-интерфейси. Всичко това предполага специална подготовка, която може да се получи в ТДУ по време на лекции и семинари в дисциплината «Съвременни технологии в музикалното образование».

Главната цел на семинара беше – запознаване на студентите с различни видове аудио-аппаратура и основни принципи за работа с тях. В началото им разказах за различните видове пасивни, активни аудио-системи и микшерни пултове, след което обясних на студентите основните принципи за насочване на аудио-сигнала. Ние разглеждахме типовете аудио-разети и интерфейси, проследихме пътя на аудио-сигнала от източника на възпроизвеждане до тон-колоните. По-подробно се спряхме на работата с микшерния пулт. Студентите на практика усвоиха основните принципи на работата с него. Включвайки към него микрофон, се запознаха с основните функции на микшерния пулт: гейн, еквалайзер, изпращане на ефекти, панорама, сила на звука, с понятията стерео и моно-канал.

По време на семинара имаше време и за работа с проектор, като бяха разгледани интерфейсите VGA и HDMA, принципите за насочване на видео-сигнала, за функцията «keystone», правилата за включване и изключване на устройствата.

Студенти изразиха мнение, че семинарът е бил за тях много важен, тъй като повечето от тях още не са се сблъсквали с работа с аудио-апаратура. Практическите навици несъмнено ще им бъдат полезни в бъдеще по време на работа в училищата, детските градини и други заведения.

Иска ми се накрая да благодаря на участниците в семинара, на студентите от специалността «Музика», на Виталий Петрович Терзи за предоставената аппаратура.

Хоровият клас като много важна учебна дисциплина

за пълноценно възпитание на бъдещия педагог-музикант

Хор /стгр. хоръс — тълпа/ – хоров колектив, певчески колектив, музикален ансамбъл, състоящ се от певци /хористи, артисти към хор/, Хор – съвместно звучене на човешки гласове.

Хоровият клас заема значително място в подготовката на бъдещия учител по музика и музикален ръководител, явявайки се една от основните изпълнителски и практически дисциплини в специалния цикъл.

В състава на учебния хор на университета влизат 28 студенти от 1, 2 и 3 курс в специалността „Музика“. Хорът е от смесен тип /юноши и девойки/. Хорът активно взема участие в мероприятията, свързани с университета, района.

Репертоарът на хора включва разнообразно количество както класически, така и народни произведения на българския и молдовския народ в обработка на различни композитори. Особено място в репертоара му заемат химните на Р. Молдова и Р. България: «Limba noastră» – муз. А. Криштия, текст А. Матеевич и «Горда стара планина» – муз. Цв. Радославов, а също така «Химнът на Кирил и Методий» – муз. П. Пипков, текст Ст. Михайловски и «Химнът на университета» – муз. В. Тодоров.

Сред изучаваните за хора произведения са: Студентска песен-химн «Gaudemus»,

Хор от операта «Навуходоносор» - «Ти си прекрасна, о, Родина наша» – Дж. Верде, текст К. Алемасова; Хор от операта «Сватба на Фигаро» – В.А. Моцарт; «Хубава си, моя горо» – Н. Кауфман, текст Л. Каравелов; «Отишла е бяла Яна» – муз. Ст. Чапкънов, текст Н. Стефанов; «Брала мома ружа цвете» – муз. Ст. Мутавчиев, текст народен; «Sara pe deal» – В. Попович; «Hai la vie» – В. Невойе; «Ce e dorul e rămînt» – С. Чухрий; «Хоров концерт №1» – муз. Г. Музическу, текст А. Бусуйок и др.

*Ръководител на хора в ТГУ,
унив. асистент Н.И. Дериволкова*

Молдо-итальянский культурный диалог через призму художественного творчества

15 февраля 2018 года преподаватели кафедры «Педагогика» посетили симпозиум «Молдо-итальянский культурный диалог через призму художественного творчества», состоявшийся на факультете «Изобразительного искусства и дизайна» Государственного педагогического университета имени Иона Крянгэ. Открыли симпозиум выступления Хора «Адорамус» теоретического лицея имени М. Березовского мун. Кишинэу, исполнив гимн Италии. Проректор по учебной деятельности университета, конф. унив. Александра Барбанягрэ раскрыла содержание культурного диалога между двумя странами, предоставив слово аттache Итальянского посольства в Республике Молдова Валерии Биаджотти, директору итальянского культурного центра в Молдове Джианкарло Николи. Декан факультета, конф. унив. Анна Симак поздравила победителей и участников различных международных конкурсов в Италии, Украине и Румынии. Состоялось открытие экспозиции «Импрессии и экспрессии» с участием студентов факультета, учащихся лицеев им. М.Березовского, Данте Алигьери и Школы искусств «Алексей Щусев» мун. Кишинэу. Вниманию участников симпозиума была представлена уникальная коллекция одежды, изготовленная студентами факультета под руководством Василия Возиана и Нины Ботезату. Тема коллекции, пронизанная итальянскими мотивами, органично вписалась в программу симпозиума. Участники смогли посетить Музей визуальных искусств факультета, в котором представлены экспонаты всех направлений деятельности студентов – декоративно-прикладного, валяния, керамики, скульптуры, живописи, графики, дизайна одежды.

В завершении симпозиума состоялся методический семинар на тему: «Тенденции современного искусства Молдовы и Италии в доуниверситетском и университетском художественном образовании», на котором выступили как дидактические кадры муниципальных учебных заведений, так и педагоги факультета «Изобразительное искусство и дизайн». Докладчики на практических примерах выявили неоспоримую связь итальянского искусства, начиная с эпохи Ренессанса и до наших времен, с современным искусством всего мира, в том числе и Молдовы. В выступлениях отметили итальянский модерн, проанализировано декоративное искусство, проведено сравнение между зодчеством и скульптурой. Таким образом, показан еще один способ осуществления межкультурного диалога, находления новых точек соприкосновения в современном межэтническом пространстве, укрепления международных связей и расширения академических возможностей.

*Преподаватели кафедры
«Педагогика»*

КРУГЛЫЙ СТОЛ НА ТЕМУ: «ПСИХОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ УРОКА, ЗАНЯТИЯ КАК ЕДИНСТВО ПРОЕКТИВНО-РЕФЛЕКСИВНЫХ УМЕНИЙ ПЕДАГОГА»

Педагогическая деятельность может осуществляться в различных формах. Но как и раньше, особое место занимает урок, занятие как основная единица организации процесса обучения ,где осуществляется совместная деятельность учителя и учащихся.

Анализ урока является одним из важных способов осознания ,объективации этой деятельности её участниками и, прежде всего, учителем . Исследователи этого важного методического, педагогического, психологического вопроса подчёркивают многообразность анализа урока, важность учёта учителем всех сторон педагогического взаимодействия , особенностей его субъектов в их деятельности.

Анализ урока , способствует улучшению преподавания в школе и имеет большое значение для самопознания ,саморазвития учителя , проводившего урок. В процессе и результате такого анализа педагог получает возможность посмотреть на свой урок как бы со стороны и переосмыслить , оценить его в целом и каждый его компонент в отдельности . Психологический анализ урока позволяет учителю применить свои теоретические знания для осмысливания способов, приёмов работы, используемых им в обучении, во взаимодействии с классом. Осмысливание себя как субъекта педагогической деятельности, своего поведения ,своих сильных и слабых сторон есть результат предметно-личностной рефлексии и проективно-рефлексивных способностей педагога.

Предмет психологического анализа урока многогранен: это психологические особенности учителя(его личности,его деятельности на конкретном уроке), закономерности процесса обучения; психологические особенности и закономерности личности учащегося ,всего класса (деятельности по усвоению определённых знаний, формированию умений и навыков)

Это и психологические особенности закономерности общения учителя и учащихся , обусловленного спецификой учебного предмета, т. е. того материала , который передаётся учителем и усваивается учащимися .

Психологический анализ урока формирует у педагога аналитические способности , проективные умения , разви-

вает познавательный интерес , определяет необходимость самостоятельного изучения психологических проблем обучения и воспитания . Умение проводить психологическое наблюдение за сложными педагогическими явлениями , анализировать их, делать правильные ,психологически обоснованные выводы служит для учителя надёжным средством совершенствования его профессионально-педагогического мастерства.

Круглый стол на эту тему проводился согласно плана работы кафедры «Педагогика» в русле изучения педагогической психологии со студентами 3 курса «РАФ», «БРФ» и 2 курса «ПНО».

Студенты подготовили 5 презентаций по рассматриваемой теме , выступили с докладами , актуализировали аспекты темы для дальнейшей дискуссии.

Высокая активность студентов в дискуссии, индивидуальность и креативность мышления позволили подвести грамотный , качественный итог по изучаемой теме.

Такие студенты как Дечева Марина, Дериволкова Татьяна, Алавацкая Татьяна,Кирнева Марина выступили по форме , планам и уровням психологического анализа урока.

Студенты 2 курса «ПНО» Краснощёк Марианна и Дерменжи Светлана представили анализ урока , который они наблюдали у своей коллеги в 3 классе и использовали предложенную схему психологического анализа работы.

Таким образом , был сделан вывод : психологический анализ урока –это многообъектное явление, которое позволяет учителю мысленно охватить весь процесс обучения и в то же время представить каждый его отдельный момент. Психологический анализ урока является тем мощным средством , с помощью которого формируется и развивается педагогическое самосознание учителя , совершенствуется его педагогическое мастерство. В свою очередь, это является источником постоянного повышения эффективности обучения любому учебному предмету.

**Университетский преподаватель
кафедры педагогики Коларь М.У.**

В РАМКАХ МЕЖДУНАРОДНОГО ДНЯ БОРЬБЫ С КОРРУПЦИЕЙ.

По инициативе ООН 9 декабря отмечается Международный день борьбы с коррупцией. В этот день в 2003 году открыта для подписания Конвенция ООН против коррупции, принятая Генеральной ассамблеей ООН 1 ноября 2003 года. Документ обязывает подписавшие его государства объявить уголовным преступлением взятки, хищение бюджетных средств и отмывание коррупционных доходов. В преддверие этого 27 января 1999 г. в Страсбурге была принята Европейская конвенция об уголовной ответственности за коррупцию. Она вступила в силу 1 июля 2002 года.

Стоит отметить, что международное сообщество придает большое значение проблеме борьбы с коррупцией.

В Республике Молдова сегодня существует особое направление – противодействие коррупции. В 2017 году принято Постановление Парламента РМ № 56 «Национальная стратегия по неподкупности и борьбе с коррупцией на 2017–2020 годы», которое устанавливает основные принципы противодействия коррупции, правовые и организационные основы предупреждения коррупции и борьбы с ней, минимизации и (или) ликвидации последствий коррупционных правонарушений.

Меры профилактики коррупции, проводимые в РМ:

- антикоррупционное воспитание (в рамках учебных заведений);
- пропаганда (с помощью СМИ и др.);
- формирование правовой культуры и повышение правового сознания;
- воспитание гражданской ответственности;
- укрепление доверия к власти;
- антикоррупционная экспертиза правовых актов и их

проектов, проводимая Министерством юстиции РМ.

Открытая лекция на тему «Международный день борьбы с коррупцией» была проведена в нашем университете с группами № 107 специальности «Бухгалтерский учет» I курса и №106 специальности «История» I курса преподавателем д-ром Евгением Чирковым, который преподает студентам этой группы, согласно учебному плану, предмет «Основы противодействия коррупции».

Открытая лекция была посвящена теме, которая часто обсуждается.

Иначе и быть не могло, потому что она затрагивает интересы каждого человека. Но очень важно, чтобы каждый понимал, что такое коррупция, какой вред она приносит и как с ней можно бороться.

В ходе лекции была проведена беседа со студентами о проблеме противодействия коррупции и методах её предупреждения. Было выявлено, что у студентов уже частично имеются знания и убеждения о неотвратимости наказания за коррупционные правонарушения, присутствует правовое сознание и правовая культура, выработана активная гражданская позиция, развито умение рассуждать и критически мыслить. Итогом лекции стал месседж, выработанный студентами совместно с преподавателем, констатирующий, что «коррупция - это негативное явление. Она подрывает устои общества, создает угрозы развитию, способствует падению доверия к государственным органам, разрушает экономику, нравственность общества. От всех нас с вами зависит - в каком государстве мы будем жить: честном или коррумпированном?»

д-р Евгений Чирков

Трифон Зарезан

Не е ясно кой и от кога брои честването на Трифон Зарезан, но тази година официално се смята, че организирано празнуваме празника на виното.

На 14-ти февруари по стара българска традиция честваме Трифон Зарезан – денят на виното, лозарите, кръчмарите и градинарите. Макар всяка година празникът да се радва на голямо внимание и да е отбелнязан шумно с много веселба и усмивки, малко от нас знаят историята на неговия произход. Именно за това в следващите редове ще се опитаме да Ви запознаем с обичаите и традициите, свързани с този ден.

Според православната църква, Свети мъченик Трифон е роден около 225г. в село Комсада. Той живее праведно и загива заради отказа си да отхвърли християнската вяра. По време на гоненията срещу християните светецът е арестуван, подложен на мъчения и обезглавен.

И докато житието на Свети Трифон ни запознава с човек, чийто път е изпълнен с много терзания, то народни предания в някои части на страната твърдят, че той е бил брат на Богородица. Легендата гласи, че един ден в началото на февруари, докато Трифон подрязвал лозето, видял Светата Майка с пеленаче в ръце и се присмаял. На Богородица домъчняло, но нищо не отвърнала. Само като минавала покрай къщата му, рекла на Трифоница да бяга да превърже мъжа си, защото си е отрязал носа. Жената се затичала и видяла, че Трифон, малко „понаправил“ глава, подкастря старите израстващи. Той се учудил като я видял така уплашена, а тя набързо споделила какво казала Дева Мария. Трифон отново се присмаял, казвайки че не е пиян, та да си отреже носа. Понечил да покаже, замахнал с косера и кълцнал носа си – откъдето и различните наименования на празника – Зарезановден, Трифун Чипия, Трифун Зарезой, Трифон Зарезан.

Независимо от своя произход в миналото, Трифон Зарезан е бил обвързан с много обичаи, някои от които са запазени и до днес. Традицията повелявала стопанката да стане рано сутрин и да омеси и опече обреден хляб, украсен с лозово листо. Освен питата задължително се приготвяла и кокошка, пълнена с ориз или булгур. Тя поставяла всичко заедно с бъклица с вино в нова вълнена торба и с този товар изпращала мъжа си на лозята. Там стопанинът се прекръствал и с косера отрязвал три пръчки от три корена. От пръчките

правел венец и закичвал калпака си, а корените поливал с донесеното вино, светена вода и поръсвал с пепел, запазена от Бъдни вечер – този ритуал се нарича „зарязване“.

След това всички се събрали и избрали „царя на лозята“, който най-често е най-щедрият иуважаван мъж в селото или този, през чието минало царуване лозята са се радвали на благоприятно време и плодородие. Той бил окичван с венец от здравец, чимшир и млади лозови филизи – ритуал, който отново ни напомня за древния тракийски бог Дионис. Тогава всички мъже водели от торбите гозбите, пригответи от техните жени, и правели шумно угощение. След като приключело то, „царят“ се качвал на „колесница“ и всеки се

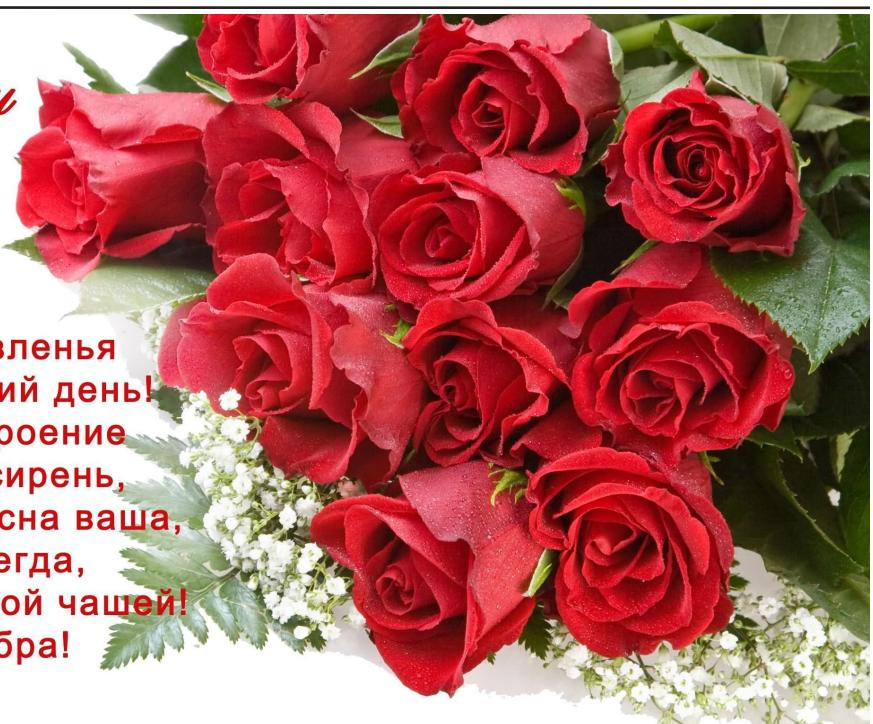
редувал да го тегли до селото, където минавали от двор на двор, ръсели с босилкова китка и благославяли. Домакините ги посрещали с вино в котел, като давали първо на „царя“ да пие и след това на придружителите му. С останалото вино поливали царската глава и изричали благословията: „Хайде, нека е берекет! Да прелива през праговете!“, а царят отвръщал „Амин“. Угощението и веселбата продължавали под звуците на гайди, гъдулки и тъпан .

Въпреки, че не всички обичаи продължават да се изпълняват и в днешни дни, Трифон Зарезан е един от българските празници, който продължава да се радва на завидна популярност. Именно затова ние от екип „Българска история“ пожелаваме на празнуващите весело посрещане на празника и много веселие и усмивки. През този ден в град Тараклия земеделските производители от «Агроглед», кметството и читалището отбелнязват този ритуал и с голяма концертна програма.

**Н. Мостовой,
преподавател по история**

*С праздником
8 марта!*

Примите наши поздравления
В международный женский день!
Пусть будет ваше настроение
Всегда цветущим, как сирень,
Пусть будет жизнь прекрасна ваша,
И дети счастливы всегда,
Пусть дом ваш будет полной чашей!
Удачи, счастья и добра!

УНИВЕРСИТЕТСКАЯ СПОРТИВНАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

В начале января 2018 года в ФОКе г. Тараклия стартовал 22 турнир – Мемориал по мини-футболу памяти заслуженного тренера РМ по футболу Стоянова Петра Ивановича, в котором приняло участие 30 команд с Южного региона Молдовы, Украины, г. Кишинева, г. Бендери. В этом футбольном форуме приняла участие и наша футбольная команда ТГУ им. Гр. Цамблака, которая волею жребия попала в группу «Д».

6 января в группе «Д» первую игру наша студенческая дружина играла с крепкой командой с. Новоселовка. В первом тайме игра складывалась для нас очень непросто, в начале игры мы повели 1 – 0, но затем, воспользовавшись расслабленностью нашей команды, новоселовцы вышли вперед 3 – 1. После внесенных корректировок в состав футболисты ТГУ ценой невероятных усилий сравняли счет 3 – 3, а во втором тайме наших разыгравшихся игроков уже было не остановить. Обрушив шквал атак на ворота соперника, ТГУ заслуженно выиграл 6 – 3. Вторую игру наша команда играла с командой «Старт» с. Нижняя Албота, которая усилила и без того крепкий состав несколькими игроками с Тараклии. В первом тайме шла равная игра, но затем футболисты нашего университета камня на камне не оставили от обороны соперника, разгромив его со счетом 7 – 3. Следующие игры с футболистами Гыртоп и «Динамо» должны были стать определяющими для нашей команды. Полтора тайма игры с Гыртоповцами с первой команды заставили поволноваться наших болельщиков, но затем, после нескольких красивых комбинаций и голов, все встало на свои места, и цамблаковцы заслуженно победили 5 – 3. Завершающую игру в группе с «Динамо» Тараклия нашим футболистам важно было не проиграть и во избежание травм поберечь ведущих игроков для дальнейших полуфинальных баталий. Сыграв с динамовцами 6 – 6, показав при этом красивый комбинационный футбол, и наш коллектив, и динамовцы выполнили задачу по выходу в полуфинальную стадию престижного турнира.

В полуфинале 13 января нашему студенческому коллективу попались очень сильные команды городов Бендери, Вулканешты и Комрат. Первую игру студенты ТГУ играли с очень мобильной командой бендерских футбольных арбитров Национальной Дивизии Чемпионата Молдовы по футболу. Вначале игра шла на равных, но в итоге сказался высокий класс бендерчан, которые в конце игры дожали наших не выдержавших напряжения матча футболистов, проигравших своим оппонентам 2 – 6. Следующую игру команда студентов ТГУ играла с очень амбициозной командой города Вулканешты, лидера чемпионата Гагаузии по футболу. Понимая, что отступать уже некуда, наша студенческая дружина, подгоняемая многочисленными болельщиками, показала потрясающий футбол и на последних минутах вырвали такую нужную победу со счетом 7-6. Дальнейшая игра нашей команды с командой «Олимп» г. Комрат, участницей чемпионата Молдовы по футболу, должна была стать решающей для выхода в финал всего турнира. Матч с комретчанами для футболистов ТГУ получился

очень тяжелым и драматичным. Не используя несколько верных моментов у ворот соперника, наши студенты уступили своим более опытным оппонентам со счетом 0 – 2, а вместе с тем шанс по выходу в финал был утерян. Но, тем не менее, игра нашего самобытного студенческого коллектива доставила удовольствие многочисленным зрителям, которые на протяжении всего турнира громкими аплодисментами поддерживали нашу команду. Состав нашей команды: Вичев Максим, Беров Сергей, Кайряк Сергей, Терзи Александр, Мутафчи Владимир, Ризов Владислав, Калтакчи Иван и тренер команды Стоянов Олег Петрович.

Инструктор по спортивной работе ТГУ Олег Стоянов

В конце декабря 2017 года в ФОКЕ г. Тараклия прошёл чемпионат Тараклии по мини - футболу "Городская лига Тараклии", в котором приняло участие 10 команд Тараклии. Приняла участие в данном интереснейшем соревновании и наша футбольная университетская команда. Этот чемпионат состоял из пяти игровых дней, где все команды должны были сыграть друг с другом по круговой системе. Каждый игровой студент ТГУ играли по 2 игры и лишь в последний день турнира одну игру.

Собрав достаточно неплохой состав, наши игроки предстали крепкой боевой командой, ставящей задачу быть в тройке призеров в данном турнире.

По ходу турнира поочередно переиграв тараклийские команды "Жуниор", "Тракия", "Арсенал", "Ветеран", СШ «Тараклия», "Сокол", "Родина", наш студенческий коллектив лишь раз оступился, в напряженной игре проиграв сильной команде "Динамо" «Полиция» 2- 4.

Таким образом, перед последним игровым днем футболисты ТГУ им. Гр. Цамблака шли на 1 месте, но предстоящая игра с самой сильной командой "Чемпион" должна была распределить итоговые места призовой тройки. При выигрыше у "Чемпиона" мы становились бы на первое место, при поражении откатывались на 3 место, вслед за "Чемпионом" и "Динамо". В игре с фаворитом турнира "Чемпионом", показав в целом добротную игру с большим количеством неиспользованных моментов, наши студенты проиграли своим более сыгранным соперникам со счётом 3 - 6 и завершили этот чемпионат на 3 месте, что явилось хорошим результатом, ведь наши игроки ТГУ опередили в турнирной таблице такие крепкие команды как "Тракия", "Арсенал" и СШ Тараклия.

Турнир "Городская лига Тараклии по мини - футболу" стал хорошим и полезным этапом подготовки для футбольной дружины ТГУ к стартующему в начале января Мемориалу по мини - футболу памяти заслуженного тренера Молдовы по футболу Стоянова Петра Ивановича.

Состав нашей студенческой футбольной команды: Беров Сергей, Калтакчи Иван, Вичев Максим, Терзи Александр, Ризов Григорий, Куличков Алексей и тренер команды Стоянов Олег Петрович.

Инструктор по спортивной работе ТГУ Олег Стоянов

- Редакционна колегия: доц. д-р Мария Паслар - главен редактор; д.и.н. Николай Русев - отговорен редактор; ст.преп. Валентина Димитрова; ст.преп. Мария Калчева - редактори; Парасковия Барган - технически редактор.
- Компютърен дизайн и графика - Андрей Микулски
- Адрес на редакцията: Тараклийски държавен университет «Григорий Цамблак», вестник "ТУК"
- ул."Мира" №4, гр. Тараклия, Moldova, 7400 e-mail: gazeta@tdu-tar.md